

ПАТРИК РОТФУС

Страхът на мъдреца

| ЧАСТ

ПРОЗОРЕЦ
София, 2022

Пролог

ТРИ ВИДА ТИШИНА

НАБЛИЖАВАШЕ ЗАЗОРЯВАНЕ. Странноприемницата „Пътният камък“ бе потънала в тишина, която сякаш беше разделена на три.

Най-познатият елемент в нея беше глухото, отекващо спокойствие, внушено от липсата на нещо. Ако имаше буря, дъждовните капки щяха да почукват и да трополят върху лозите селас зад странноприемницата. Тътенът на някоя гръмотевица би подгонил със звука си тишината от пътя като паднал есенен лист. Ако в стаите шумоляха пътници, ехтящите им стъпки щяха да прогонят тишината като избледняващ и полузабравен сън. Ако имаше музика... но не, музика, разбира се, нямаше. Всъщност нямаше нито едно от споменатите неща и затова тишината си оставаше.

Вътре в странноприемницата един тъмнокос мъж полека затвори задната врата зад гърба си. В пълния мрак той се промъкна крадешком през кухнята, после през общата стая и накрая се спусна по стълбището към мазето. Благодарение на дългия си опит той с лекота избягваше халтавите дъски, които можеха да изтропат или да проскърцат под тежестта му. От бавните му стъпки по пода се разнасяше едва доловим звук. Движението му добавяше към голямата, отекваща тишина една друга – малка и потайна. Двете се противопоставяха и създаваха своеобразна амалгама.

Третият вид тишина бе трудно доловима. Ако човек се вслушваше достатъчно дълго, накрая щеше да я усети в студенината по стъклото на прозореца и по гладко измазаните стени на стаята на съдържателя. Тя се таеше в тъмния сандък, който стоеше в долния край на твърдото и тясно легло. Беше и в ръцете на мъжа, който лежеше неподвижно върху него в очакване на първите бледи проблясъци на задаващата се зора.

Мъжът имаше огненочервена коса. Очите му бяха тъмни и отсъстващи и той се бе отпуснал с примирения вид на човек, който отдавна е изоставил всякаква надежда да заспи.

„Пътният камък“, както и третият вид тишина принадлежаша нему. И нищо чудно, защото тя бе най-осезаема и попиваше останалите два вида в себе си. Третият вид тишина бе дълбока и пространна като края на есента. Тежка като загладен речен камък. Това бе мекият, лишен от припряност звук, който обгръща човек, очакващ смъртта.

1

ЯБЪЛКА И БЪЗ

БАСТ ОТЕГЧЕНО СЕ ПОДПРЯ върху дългия махагонов плот. Огледа празната стая, въздъхна и затършува наоколо, докато не откри чист ленен парцал. Сетне с примирено изражение се захвана да лъска плота.

Миг след това се наведе и присви очи към някакво почти невидимо петънце. Зачопли го с нокът и се намръщи на мазната следа, оставена от пръста му. Наведе се по-близо, дъхна върху дървото и го затърка енергично. После спря за момент, отново дъхна – този път по-силно – и написа с пръст неприлична дума върху замъгления плот.

Захвърли парцала настрана, мина покрай празните маси и столове и се отправи към широките прозорци на странноприемницата. Остана там дълго, загледан в черния път, който минаваше през центъра на града.

Баст въздъхна отново и закрочи напред-назад из стаята. Движеше се с небрежната грация на танцьор и съвършеното безгрижие на котка. Но когато прокара ръце през тъмната си коса, в жеста му се криеше безпокойство. Сините му очи непрекъснато оглеждаха стаята сякаш в търсене на изход. Все едно диреше нещо, което бе пропуснал да види стотици пъти преди това.

Но там нямаше нищо ново. Празни маси и столове. Празни столчета край бара. Две огромни бъчви, изправени върху тезгяха зад бара – едната за уиски, другата за бира. Между тях бяха наредени бутилки с всякакви цветове и форми. Над бутилките беше окачен меч.

Очите на Баст се върнаха обратно върху бутилките. Той ги изгледа продължително и замислено, след което се върна зад бара и извади една тежка глинена халба.

Пое си дълбоко дъх, посочи с пръст към първото шише и започна да припява, като изброяваше бутилките в реда:

Клен. Кол с цветя.

Хващай и върви.

Пепел и жаравя.

Плод от бъз носи.

Завърши изреждането, като посочи към една тумбеста зелена бутилка. Извади тапата и отпи предпазливо една глътка, след което направи кисела физиономия и потрепери. Бързо остави бутилката и вместо нея взе друга – червена и извита. Отпи и от нея, замислено облизвайки устни. След това кимна и щедро отсипа в халбата.

Посочи следващата бутилка и започна да брои отново:

Вълна. Вдовица.

Луна през нощта.

Върба. Девица.

Светлина от свещта.

Този път бутилката беше прозрачна, с бледожълт ликьор. Баст издърпа тапата и добави голяма доза от него към течността в халбата, без да си прави труда първо да го опитва. Остави бутилката, вдигна халбата и я завъртя театрално, преди да отпие глътка. Усмихна се широко и удари леко с пръст бутилката, преди отново да продължи монотонното припяване:

Буре. Бира.

Камък и къща.

Вятър и вода...

Чу се проскърцване на дъска. Баст вдигна поглед и се усмихна на ведро.

– Добро утро, Реши.

Червенокосият съдържател стоеше в долната част на стълбището. Той обърса дългите пръсти на ръцете си в чистата престилка и в дългите си ръкави.

– Нашият гост събуди ли се вече? – попита.

– Нито съм го чувал, нито съм го виждал – поклати глава Баст.

– Последните няколко дни не бяха никак леки за него – рече Коте – и вероятно умората започва да му се отразява. – Той се поколеба, сетне вдигна глава и помириxa въздуха. – Да не би да пиеш? – Във въпроса му имаше по-скоро любопитство, отколкото укор.

– Не – отвърна Баст.

Съдържателят повдигна вежди.

– *Опитвах* – настоя Баст. – Първо се опитва, а след това се пие.

– Аха – отвърна съдържателят. – Тогава значи се готвиш да пиеш?

– В името на малките богове, да! – призна Баст. – Ще се отдам на невъздържано пиянство. И какво друго да правя, по дяволите? – Баст извади халбата си изпод плота и погледна в нея. – Надявах се да е бъз, но ми се падна пъпеш – той завъртя замислено халбата – с подправка. – Отпи нова глътка и замислено присви очи. – Канела? – попита и огледа бутилките. – Нямаме ли повече бъз?

– Там някъде трябва да е – отвърна съдържателят, без да си прави труда да поглежда към бутилките. – Спри за момент и ме изслушай, Баст. Трябва да поговорим за онова, което стори миналата нощ.

Баст застина.

– Какво съм направил, Реши?

– Спря онова създание от Маел – отвърна Коте.

– О – отпусна се Баст и махна небрежно с ръка. – Просто го забавих, Реши. Това е всичко.

– Ти усети, че това не беше просто някой побъркан – поклати глава Коте. – Опитва се да ни предупредиш. Ако не беше реагирал толкова бързо...

Баст се намръщи.

– Не бях толкова бърз, Реши. То хвана Шеп. – Той сведе поглед към добре почистените дъски на пода близо до бара. – Харесвах Шеп.

– Всички останали ще вярват, че ковашкият чирак ни е спасил – каза Коте. – И вероятно така е най-добре. Но аз знам истината. Ако не беше ти, то щеше избие всички тук.

– О, Реши, това просто не е вярно – възпротиви се Баст. – Ти щеше да му прекършиш врата като на пиле. Аз просто стигнах до него преди теб.

Съдържателят сви рамене.

– Миналата нощ размишлявах – каза той. – Чудех се какво можем да направим, за да стане тук по-безопасно. Чувал ли си за „Ловът на белите ездачи“?

– Това беше нашата песен преди още да стане твоя, Реши – усмихна се Баст.

Той си пое дъх и запя с приятен тенор:

*Те язدهа конете си, бели като сняг.
Сребърни остриета и рогове бледи
свеждаха се при неспирния им бяг.
Клонки гъвкави, червени и зелени
на челата им бяха окачени.*

– Точно за този стих мислех и аз – кимна съдържателят. – Мислиш ли, че можеш да се погрижиш за това, докато аз подготвям нещата тук?

Баст кимна въодушевено и почти се втурна да изпълнява заръката. На прага на вратата на кухнята той спря и се обърна.

– Нали няма да започнеш без мен? – попита обезпокоено той.

– Ще започнем веднага щом гостът ни се нахрани и се подготви – отвърна Коте.

Като видя изражението на своя ученик, той реши да отстъпи малко и добави:

– Все пак мисля, че разполагаш с един-два часа.

Баст хвърли поглед към вратата и после отново към Коте.

Лицето на съдържателя се развесели.

– Ще ти се обадя, преди да започнем – той го пропъди с ръка. – Хайде, тръгвай сега.

В „Пътният камък“ мъжът, който наричаше себе си Коте, правеше обичайните неща. Движеше се като часовников механизъм – като каруца, която минава в дълбоките коловози по пътя.

Първо беше ред на хляба. Той смеси брашно, захар и сол, без да си прави труда да отмерва количествата. Добави парче мая от едно глинено гърне в килера, омеси тестото, след което оформи кръгли самуни и ги остави да се надигнат. Разгреба жарта в кухненската печка и разпали огън.

После се премести в общата стая, запали огън в голямата камина от черен камък и изчисти пепелта от широкото огнище край северната стена. Изпомпа вода, изми си ръцете и донесе парче овнешко месо от мазето. Нацепи нови подпалки, внесе дърва за горене, продупчи надигащия се хляб и го премести поблизо до вече топлата печка.

И тогава изведнъж се оказа, че вече няма нищо повече за вършене. Всичко беше готово. Всичко беше чисто и подредено. Червенокосият мъж застана зад бара и зареяните му в далечината очи бавно се съсредоточиха върху настоящето и самата странноприемница.

Те се спряха върху меча, който висеше окачен върху стената над бутилките. Не беше особено красив меч – не беше богато украсен и не грабваше окото. Беше някак заплашителен. По същия начин, по който изглежда заплашителна някоя стръмна скала. Мечът беше сив, чист и студен на пипане. Беше остър като строшено стъкло. В тъмното дърво на дъската, върху която беше монтиран, беше издълбана една-единствена дума – „Безразсъдство“.

Съдържателят чу тежки стъпки по дървената площадка отвън. Мандалото на вратата шумно хлопна, последвано от гръмогласно „Ехооо“ и думкане по вратата.

– Момент! – извика Коте.

Той забърза към входната врата и превъртя тежкия ключ в лъскавата месингова ключалка.

Греъм стоеше на прага, вдигнал масивната си ръка, за да почука на вратата. Като видя съдържателя, на обветреното му лице се появи усмивка.

– Днес май Баст отново отвори вместо теб? – попита той.

Коте му се усмихна търпеливо.

– Добро момче е – продължи Греъм. – Само дето е малко нервен. Мислех си, че днес няма да отваряш. – Той се прокашля и сведе за миг поглед към краката си. – Не бих се изненадал, като се има предвид какво се случи.

– Отворено е както винаги. – Коте прибра ключа в джоба си. – Какво мога да направя за теб?

Греъм отстъпи от прага на вратата и кимна към улицата, където наблизко стоеше каруца с три бурета. Бяха нови, от светло полирано дърво и с лъскави метални обръчи.

– Знаех, че тази нощ няма да заспя и ги сковах набързо за теб. Освен това чух, че днес ще дойдат семейство Бентън с първата реколта от късните ябълки.

– Благодарен съм ти за това.

– Направил съм ги хубави и стегнати, за да държат през зимата. – Греъм отиде до каруцата и гордо почука една от бъчвите. – Нищо не може да стегне стомаха по-добре от зимната ябълка. – Той вдигна поглед с лека искрица в очите и отново почука по обръча на бъчвата. – Схващаш ли шегата? Да го „стегне“?

Коте изпъшка и потри лицето си.

Греъм се изкикоти на собствената си шега и поглади един от блестящите обръчи на бъчвата.

– Никога преди не съм правил бъчва с месинг, но излязоха много хубави. Кажете ми, ако започнат да изпускат. Ще се грижа за тях.

– Радвам се, че не те е затруднило много – рече съдържателят. – Избата става влажна. Безпокоя се, че желязото просто ще ръждяса след няколко години.

Греъм кимна.

– Това е съвсем разумно предположение – съгласи се той. – Не са много хората, които гледат на нещата в перспектива. – Той потри ръце една в друга. – Какво ще кажеш да ми помогнеш? Не бих искал да изпусна някоя и да ти одраскам пода.

Захванаха се да ги пренасят. Две от бъчвите отидоха в мазето, а третата пренесоха покрай бара, през кухнята и я оставиха в килера.

Сетне мъжете се отправиха обратно към общата стая и застанаха от двете страни на бара. За момент настъпи мълчание,

докато Греъм оглеждаше празното помещение. Край бара имаше два стола по-малко и празно място, оставено от липсваща маса. В подредената обща стая това биеше на очи като липсващи зъби.

Греъм отмести погледа си от добре почистения под близо до бара. Бръкна в джоба си и извади с леко треперееща ръка два матови шима.

– Би ли ми дал една малка бира, Коте? – попита той с дрезгав глас. – Знам, че е рано, но ми предстои дълъг ден. Ще помагам на Мърионс да приберат житото си.

Съдържателят наля бирата и мълчаливо му я подаде. Греъм изпи половината на една дълга глътка. Ъгълчетата на очите му бяха зачервени.

– Лошо се получи снощи – каза той, без да поглежда Коте в очите, и отпи отново.

Коте кимна. Беше твърде вероятно това да е единственото нещо, което Греъм щеше да каже за смъртта на мъжа, когото бе познавал през целия си живот. Тези хора знаеха всичко за смъртта. Те убиваха собствения си добитък. Умираха от треска, от падания или от гангрена. Смъртта за тях беше като някой неприятен съсед. Не говореха за нея от страх да не ги чуе и да не реши да ги посети.

Разбира се, историите правеха изключение. Разказите за отровени крале, дуели и стари войни бяха предпочитани. С тях хората обличаха смъртта в непознати дрехи и я изпращаха далеч от вратите си. Пожарът, причинен от комин, или кашлицата, предизвикана от круп, бяха ужасяващи. Но процесът срещу Гиббеа или обсадата на Енфаст – това беше друга работа. Бяха като молитви, като заклинания, промърморвани късно през нощта, когато вървиш сам в тъмното. Историите бяха като амулетите от половин пени, които човек си купува просто за всеки случай от някой амбулантен търговец.

– Колко дълго ще остане онзи писар? – попита Греъм след известно време и гласът му отека в халбата, която беше надигнал. – Може да ми се наложи да имам нещо написано черно на бяло – ей така, просто за всеки случай. – Той леко се намръщи. – Баща ми винаги ги наричаше „документи за всеки случай“. Не мога да си спомня как се казваха в действителност.

– Ако трябва да се погрижиш само за стоката си, се нарича „разпореждане със собствеността“ – сухо рече съдържателят.
– Ако се отнася до други неща, се нарича „нареждане за изпълнение на завещанието“.

Греъм повдигна вежди и погледна учудено съдържателя.

– Поне така съм чувал – добави съдържателят, сетне наведе поглед и затърка плота с чист бял парцал. – Писарят спомена нещо такова.

– Нареджане... – промърмори Греъм в халбата си. – Май просто ще поискам да направи документи за всеки случай и ще го оставя да реши как да ги нарече официално. – Той вдигна поглед към съдържателя. – Предполагам, че и други хора ще поискат да направят същото, като се има предвид какво се случва.

За момент изглеждаше, че съдържателят ще се намръщи раздражено на думите му, но не, той не стори нищо такова. Изправен зад бара, Коте изглеждаше по същия начин както винаги – лицето му беше ведро и любезно. Той кимна непринудено.

– Спомена, че смята да се захване с работа по обяд – рече Коте. – Малко е неспокоен след всичко, което се случи снощи. Ако някой дойде да го търси преди обяд, предполагам, че ще остане разочарован.

– Това няма особено значение – сви рамене Греъм. – Така или иначе, до обяд в целия град едва ли ще има повече от десетина души. – Той отпи още една глътка бира и погледна навън през прозореца. – Днес със сигурност всички са на полето.

– Писарят ще бъде тук и утре – рече съдържателят и сякаш малко се поотпусна. – Така че няма нужда всички да бързат да го търсят днес. Някакви хора откраднали коня му край Абътс Форд и сега се опитва да си намери нов.

– Горкият нещастник. – Греъм съчувствено цъкна с език. – Няма начин да намери кон по средата на прибирането на реколтата. Дори и Картър не можа да замени Нели, след като онова паякообразно нещо го нападна при Старокаменния мост. – Той поклати глава. – Изглежда нередно такова нещо да се случи на по-малко от три километра от прага ти. Някога... – Греъм внезапно спря. – Пресвета дево, говоря като стария си баща. – Наведе брадичка надолу и преправи гласа си да звучи по-дрезгаво. – *Някога, когато бях момче, времето беше по-ху-*